

Slovenska
filharmonija

SMS

SMS 5

Sezona 2022/23

***Neskončne
melodije***

SMS 5 Sezona 2022/23

11. in 12. maj 2023 ob 19.30
Gallusova dvorana, Cankarjev dom

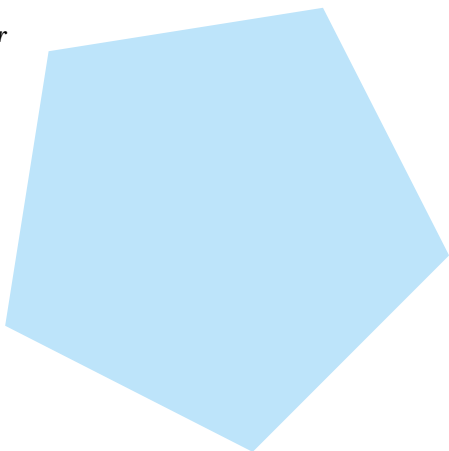
Neskončne melodije

**Orkester
Slovenske
filharmonije**

Pierre Bleuse
dirigent

Jean-Efflam Bavouzet
klavir

Miran Kolbl
koncertni mojster

Anton Lajovic (1878–1960)
Adagio

Maurice Ravel (1875–1937)
Koncert za klavir in orkester v G

Allegramente
Adagio assai
Presto

César Franck (1822–1890)
Simfonija v d-molu

Lento – Allegro ma non troppo
Allegretto
Finale: Allegro non troppo

Anton Lajovic

Oslovenski moderni se že od nekdaj preliva veliko črnila: eden njenih najvidnejših predstavnikov je **Anton Lajovic**, ki se je v zgodovino zapisal prej kot zgovoren advokat Umetnosti kakor plodovit skladatelj. Slovensko kulturno okolje zaradi svoje specifične politično-ekonomske zgodovinske vpetosti še konec 19. stoletja ni poznalo poklica svobodnega umetnika. Lajovic zato ni bil izjema, ko se je najprej na Dunaju, pozneje pa v Gradcu ob primarnem študiju prava vse do leta 1902 uril še v kompoziciji. Pravniškemu poklicu je ostal zvest domala vse življenje, kar mu je pomagalo tudi pri vodenju, odpiranju in zapiranju različnih glasbenih društev. Čut za glasbo je sprva pričel gojiti pri Glasbeni matici, ki ga je nato tesno spremljala vse življenje in predvsem spodbudila k začetnim skladateljskim podvigom. Že v študijskih letih je napisal prve zbirke samospevov, ki jih je Glasbena matica na veliko uporabljala za čitalniške oz. budniške namene. Vokalna glasba sicer ni terjala večjega profesionalnega izvajalskega korpusa, saj za izvedbo ni bil potreben simfonični orkester, vendar pa so zbori in samospevi imeli močno integracijsko vlogo. Matica je namreč promovirala slovensko kulturo; zavzemala se je predvsem za razcvet nacionalne identitete s pomočjo glasbene umetnosti, vokalno glasbo pa je zaradi besedila v narodnem jeziku lažje označiti za utelešenje nacionalnega duha. A uradna politika oddaljevanja od nemške glasbene ustvarjalnosti je hkrati povzročila precejšen primanjkljaj orkestrske glasbe, ki pa naj bi bila, vsaj po estetskih kriterijih

evropskega zahoda, višek tonske umetnosti, česar se je Matica tudi zavedala. Lajovčev **Adagio** (1900) je tako prav eden od poskusov bogatenja slovenskega simfoničnega repertoarja: v času, ko je pisal večinoma samospeve, je *Adagio* zasnoval v značilni tridelni pesemski obliki, s poudarkom na melodiji in namigi na drznejšo harmonizacijo. Kritika naj bi letela na začetniško orkestracijo, prenasičeno s trobili. Skladba je doživela večji uspeh v predelavi za klavir štiriročno (1901), ki je bila objavljena že v tretji številki prvega letnika časnika *Novi akordi*. Bralstvo se je z Lajovcem sicer seznanilo že v številki poprej s še danes popularno klavirsko miniaturo *Sanjarija*. Čeprav je Lucijan Marija Škerjanc Lajovca označil za prvega popolnega slovenskega skladatelja po Gallusu – kompozicijska obrtniška dovršenost naj bi se srečno združila z njegovimi visokimi estetskimi zahtevami –, je Lajovic zaslovel predvsem kot glasbeni publicist, kot zagovornik avtonomne slovenske umetnosti, temelječe na ljudski glasbi, ki pa jo je vseeno razumel precej romantično – torej kot potrebne harmonske »izboljšave«. Zavračal je vse »nemško in judovsko« v glasbi, denimo izpeljevanje motivičnega gradiva, ter zagovarjal umik od racionalnega v čutno, intuitivno, izrazno, ljudsko, slovansko in slovensko. Po nekaj ostrih polemikah se je v dvajsetih letih prejšnjega stoletja zavlil v ustvarjalni molk, ki ga je še nekajkrat za hip prekinil, denimo z znano simfonično lirsko pesnitvijo *Pesem jeseni* (1938).

Francoski skladatelji so se v primerjavi s svojimi nemškimi kolegi le redko znašli na koncertnih sporedih pariških dvoran in salonov. Tik pred francosko-prusko vojno (1870–1871), ki

Maurice Ravel

je nezaželenost germanske umetnosti samo še poglobila, je zato Camille Saint-Saëns skupaj z drugimi prominentnimi akterji francoskega glasbenega življenja ustanovil Narodno glasbeno društvo pod motom *Ars Gallicia!* (lat. *Francoska umetnost!*). Francoski skladatelji naj bi zavračali hladno racionalnost »nemškega« dela z motivom in njegovega izpeljevanja, poudarek pa naj bi premestili na zvočne barve in občutja. Narodnemu glasbenemu društvu je tako uspelo v prizadevanju za uveljavitev drugačnega glasbenega jezika, saj so po njegovi zaslugi luč dneva ugledala številna dela vseh skladateljev, ki jih imamo danes za višek francoske glasbe druge polovice 19. stoletja. Vendar je protigermski sentiment in predvsem akademska togost na začetku 20. stoletja začela odvrčati mlajše generacije skladateljev, med njimi tudi **Mauricea Ravela**, ki je skupaj z drugimi zagovorniki sodobne glasbe leta 1910 ustanovil novo društvo, odprto za večja eksperimentiranja v glasbi – Neodvisno glasbeno društvo. Slednje je v slabih petindvajsetih letih delovanja priredilo več kot 170 koncertov, s čimer je močno povečalo vidnost novih glasbenih tokov v konservativnih akademskih krogih Pariza.

Glede na trenja med Ravelom in starejšo generacijo francoskih skladateljev, sovražnih nemški glasbi, njegova opazka o združevanju Mozartovih in Saint-Saënsovih vplivov v **Koncertu za klavir in orkester v G** ni brez kančka humorja. Ravelove težave z uradno glasbeno srenjo so se pričele že pri njegovem študiju klavirja, ki ga skladatelj ni vzel

preveč resno. Vseeno pa je zahvaljujoč daljšim pianističnim turnejam v dvajsetih letih prejšnjega stoletja prepotoval večji del zahodnega sveta. Prav *Koncert za klavir in orkester v G*, ki ga je z večletnimi premori snoval od leta 1906, naposled pa na njem intenzivno delal med letoma 1929 in 1931, naj bi ga spodbudil k izpopolnjevanju lastne pianistične tehnike. Ravelovo vedno bolj težavno zdravstveno stanje je onemogočalo virtuozne akrobacije na črno-belih tipkah, vendar si je skladatelj za cilj postavil predstavitev kronskega dela svojega opusa za klavir. Želja se mu ni uresničila, saj je delo prvič izvedla njegova dolgoletna prijateljica Marguerite Long. *Koncert v G* je tako kot njegov leto starejši brat *Koncert za levo roko v D-duru* požel takojšen mednarodni uspeh. Zasnova dela ne bi mogla biti bolj klasična: prvemu sonatnemu stavku sledi tridelna pesemska oblika, sklepni stavek pa je kratek rondo. Vendar je tisto, kar izstopa, značilna Ravelova tankočutnost za orkestrske barve, ki popestrijo nenavadne harmonske rešitve, nastale pod vplivom jazza in španske ljudske glasbe. Presenetljiva je tudi lisztovska raven zahtevane tehnične briljantnosti solista ali solistke, ki pa ni v ospredju, temveč je večinoma le še ena izmed niti v pestri zvočni teksturi. Skladatelj se nenehno, morda najočitneje v drugem stavku, igra s kombinacijami različnih metrumov in neusklajenim harmonskim potekom v levi in desni roki solističnega parta, kar deluje kot skrajna nepravilnost, ki obenem zelo učinkovito gradi napetost. Prav tako je wagnerjanskim dolgim melodičnim linijam solista sopostavljena tolkalska vloga klavirja. *Koncert za klavir in orkester v G* je tako uspešen amalgam različnih glasbenih tendenc in svojevrstno ozvočenje Ravelovega kozmopolitskega svetovnega nazora.

César Franck

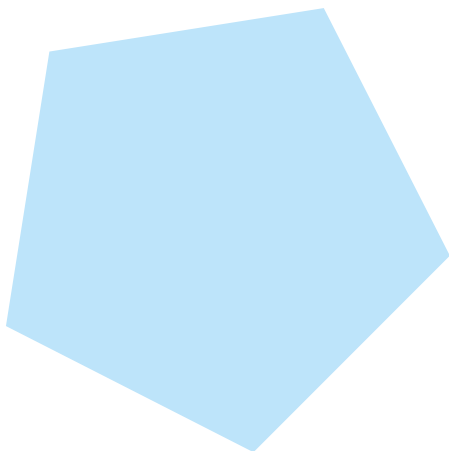
César Franck je večji del življenja posvetil orglarski službi in pedagoški dejavnosti, ki sta dopuščali le malo časa za skladanje. Čeprav je bil ob Saint-Saënsu, ko je ta ustanovil Narodno glasbeno društvo, in četudi si je Franck želel promovirati francosko glasbo, je kmalu prek poučevanja mlajših generacij ugotovil, da zavračanje nemške glasbe zanj ni prava pot. Študentje so Francka namreč spraševali po Wagnerjevi glasbi in Beethovnovih simfonijah, Bachov kontrapunkt pa ga je čakal za orglarskimi manuali. Priljubljeni »avtohtoni« glasbeni obliki sta bili v Franciji 19. stoletja vélika opera in opereta, torej glasbeno-gledališka žanra, v salonih pa se je gojila komorna glasba. Tudi Narodno glasbeno društvo je zaradi omejenih sredstev večinoma naročalo dela za manjše zasedbe, nikakor za večji orkester. Tako »ars gallicia« ni imela močne simfonične tradicije in prav to je Franck poskušal spremeniti s **Simfonijo v d-molu** (1888).

Simfonija je kot oblika do konca 19. stoletja že dobila svojo standardno štiristavčno strukturo, česar pa Franck, presenetljivo, ne upošteva; v drugem stavku združi pričakovani počasni stavek z zafrkljivim scherzom, ki je ponavadi samostojni tretji stavek. Vendar je to šele prva od številnih oblikovnih inovacij, saj skladatelj nato dolg in počasen uvod v otvoritveni stavek uporabi kot drugo temo sonatne oblike in hkrati kot osnovno motivično celico, iz katere ne rastejo zgolj teme prvega stavka, temveč vse tematske skupine simfonije. Z vselej ponavljajočim se počasnim uvodom, ki je

obenem osnova za vse ostale motivične elemente in izhodiščni impulz dela z motivom, Franck poveže različne dele skladbe v neločljivo celoto. Cikličnost oblike pa se kaže tudi na samem koncu, ko nas skladatelj spomni na začetek dela. Prav zaradi tako premišljene dinamike med formo in vsebino je francoska glasbena akademska srenja označila Francka za najbolj nemškega med francoskimi skladatelji, kar je takrat vsekakor veljalo za žaljivko. Čeprav so mu v bran stopili številni njegovi študentje, med drugimi tudi Henri Duparc in Vincent d'Indy, s katerimi je Franck nenazadnje redno komentiral in revidiral lastno delo, se je skladatelj odločil, da po kritičkem pogromu ne bo več zagrizel v »nemško« glasbo. Danes je delo simfonična klasika.

Ivana Maričić

Pierre Bleuse

dirigent

Foto: Marine Pierrot Detry

Francoski ustvarjalec **Pierre Bleuse** postaja danes eden najbolj navdušujočih in iskanih dirigentov. Preteklo sezono je bil glavni dirigent Simfoničnega orkestra mesta Odense, je umetniški vodja priznanega glasbenega Festivala Pabla Casalsa v Pradesu v Franciji, ansambel Intercomtemporain pa ga je imenoval za bodočega glasbenega direktorja od sezone 2023/24 naprej – nasledil bo Matthiasa Pintscherja, ki je to mesto zasedal od leta 2013.

Med letošnjimi vrhunci je nedvomno ponovno sodelovanje s Francoskim nacionalnim orkestrom in solistko Joyce DiDonato, Simfoničnim orkestrom v Singapurju in Nacionalnim orkestrom Capitole de Toulouse. Debitiral bo z Državnim simfoničnim orkestrom iz São Paula, Simfoničnim orkestrom iz Basla, Filharmoničnim orkestrom Janáček,

Münchenskim komornim orkestrom v hamburški Filharmoniji na Labi ter Poljskim nacionalnim radijskim simfoničnim orkestrom v Katowicach.

Doslej je dirigiral nekaterim največjim ansamblom: Pariškemu orkestru, Kraljevemu filharmoničnemu orkestru iz Stockholma, Simfoničnemu orkestru MDR iz Leipziga, Orkestru Tonkünstler, Simfoničnemu orkestru iz Berna in Antwerpna, Filharmoničnemu orkestru iz Bruslja, Komornemu orkestru Pariza ter državnim orkestrom iz Rusije, Belgije in Kitajske.

Dirigiranje je študiral pri Jormi Panuli na Finskem in pri Laurentu Gayu na Visoki glasbeni šoli v Ženevi, sprva pa se je izobraževal kot violinist. Med letoma 2000 in 2010 je deloval kot koncertni mojster ter dirigent Komornega orkestra Toulousa in bil član godalnega kvarteta Satie. Doma redno nastopa z najpomembnejšimi francoskimi zasedbami in tako bogati francosko glasbeno ustvarjalnost.

Redno sodeluje tudi z najuspešnejšimi mednarodnimi solisti, med drugim s Sol Gabetta, Nicholasom Angelichom, Bertrandom Chamayoujem, Emmanuelom Pahudom. Leta 2008 je ustanovil in prevzel vlogo kulturnega vodje Akademskega orkestra Musika v Toulousu, kjer je povezal mlade nadarjene glasbenike z vsega sveta ter jim tako omogočil profesionalno orkestrsko izkušnjo in karierno podporo.

Jean-Efflam Bavouzet

pianist

Foto: Benjamin Ealovega

Večkrat nagrajeni pianist **Jean-Efflam Bavouzet** se lahko ponaša z uspešno mednarodno koncertno kariero. Redno sodeluje z Orkestrom iz Clevelanda, Simfoničnim orkestrom BBC in Londonskimi filharmoniki ter uglednimi dirigenti, kot so Gianandrea Noseda, François-Xavier Roth, Vasilij Petrenko in sir Andrew Davis.

V sezoni 2022/23 bodo med najpomembnejšimi nastop s Simfoniki iz Sydneya, Tokia in São Paula ter Budimpeškimi festivalskimi orkestromi. K Simfonikom iz Seattla se vrača z deli Haydna, Beethovna in Mozarta, na Festivalu Bischwiller bo nastopil s Filharmoničnim orkestrom iz Strasbourga ter gostoval po Baltiku s komornim ansamblom Manchester Camerata pod vodstvom dirigenta Gaborja Takácsa-Nagyja.

S solističnimi recitali in komornimi koncerti z ansamblom Orsino bo še naprej nastopal na odru dvorane Wigmore, recitale pa bo izvedel še na festivalu Ferrara Musica, v koncertni dvorani v São Paulu ter v dvorani City Recital Hall v Sydneyju.

Njegovi najnovejši izdaji pri založbi Chandos – zadnji del zbirke Haydnovih klavirskih sonat ter zgoščanka z naslovom *The Beethoven Connection* – sta prejeli številna priznanja cenjenih glasbenih revij. Doslej je posnel vse Mozartove klavirske koncerte z ansamblom Manchester Camerata in dirigentom Gaborjem Takacsom-Nagyjem, četrta izdaja teh posnetkov pa je bila leta 2020 nominirana za nagrado Gramophone. Njegova diskografija obsega še klavirske koncerte Beethovna, Ravela, Bartoka in Prokofjeva, kot tudi celoten opus za klavir in orkester Igorja Stravinskega. Leta 2008 je osvojil elitno pekinško glasbeno nagrado za izdajo vseh Beethovnovih klavirskih sonat, poleg tega pa še mnogo prestižnih glasbenih priznanj in nagrad (Gramophone, BBC Magazine, Diapason d'Or) ter nagrado ICMA za umetnika leta 2012.

Bavouzet je tesno sodeloval z najboljšimi priznanimi skladatelji in ustvarjalci zadnjih desetletij, med drugim s Pierrom Boulezom, Karlheinzom Stockhausnom, Györgyjem Kurtágom, Vladimirjem Aškenazijem, Brunom Mantovanijem in Jörgom Widmannom, hkrati pa promovira manj znane predstavnike francoske glasbe, kot sta Gabriel Pierné in Albéric Magnard. Trenutno je predstojnik mednarodne katedre za klavir na Kraljevem severnem kolidžu za glasbo v Manchestru in član svetovalnega odbora festivala Pianofest v Hamptonsu.

Filharmonična hit parada

na ljubljanski tržnici

27. maj 2023 ob 9.30

3. junij 2023 ob 9.30

10. junij 2023 ob 9.30

Preživite sobotno dopoldne na tržnici
v družbi filharmonikov ter napolnite košare
s svežimi dobrotami in abonmaji.

V primeru dežja dogodek odpade.

Skenirajte QR kodo in si oglejte,
kako je to izgledalo lani.

Delite video na Instagramu, označite
@slofilharmonija in sodelujte v nagradni igri!

Nagrajence bomo izžrebali **10. junija 2023**
na *Filharmonični hit paradi*.

Slovenska
filharmonija

Prodaja abonmajev 23|24

od 1. junija do 14. julija 2023

Vsak delavnik od 11. do 13.

in od 15. do 17. ure

v Slovenski filharmoniji

Kongresni trg 10, 1000 Ljubljana

*Razgalitev nove
koncertne sezone*

23|24

V ponedeljek, 22. maja 2023, bo ob 14. uri v Dvorani Marjana Kozine v Slovenski filharmoniji potekala predstavitev koncertne sezone 2023/24. Tudi tokrat bomo ob predvajanju posnetkov najprej skupaj podoživeli najlepše trenutke iztekajoče se sezone, nato pa vam bomo razgrnili pester koncertni program Orkestra in Zbora Slovenske filharmonije. Predstavitvi bo sledilo druženje v Dvorani Slavka Osterca, na katero vas še posebej lepo vabimo.

Veseli bomo vašega obiska.

Matej Šarc

direktor in umetniški vodja
Orkestra Slovenske filharmonije

**Slovenska
filharmonija**

Glasbena galerija

T +386 1 24 10 800

E info@filharmonija.si

www.filharmonija.si

Maj, junij 2023

PVC 6

K sebi, v neznano

26. maj 2023 ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Peter Dijkstra, dirigent

Tomaž Sevšek, orgle

Spored:

John Tavener: Pesem za Ateno

James MacMillan: Cantos sagrados

Francis Poulenc: Snežni večer

Frank Martin: Maša za dvojni zbor

FKK 5

Iskro, iskrivo

1. in 2. junij 2023 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Giedrė Šlekytė, dirigentka

Jiyeon Lee, violina

Spored:

Marko Mihevc: Zgodbe iz davnine

Antonín Dvořák: Koncert za violino in orkester
v a-molu, op. 53

Richard Strauss: Vesele potegavščine Tilla
Eulenspiegla, op. 28

Igor Stravinski: Ognjeni ptič, baletna suita
(različica iz 1919)

VIP 5

Med zemljo in nebom

9. junij 2023 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor in Orkester Slovenske filharmonije

Risto Joost, dirigent

Nina Dominko, sopran

Nuška Drašček, mezzosopran

Martin Sušnik, tenor

Domen Križaj, bariton

Spored:

Wolfgang Amadeus Mozart:

Simfonija št. 41 v C-duru, K. 551

Maša v c-molu, K. 427

SMS 6

Hvalnica

15. in 16. junij 2023 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Marko Letonja, dirigent

Spored:

György Ligeti: Lontano

Lojze Lebič: Cantico II, glasba za orkester

Béla Bartók: Koncert za orkester v f-molu

eurolakat

SiolNET.

TAM TAM

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije
Same mogočne skladbe – SMS 5
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktor Slovenske filharmonije
in umetniški vodja OSF: Matej Šarc
Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič
Avtorica spremne besede: Ivana Maričić
Jezikovni pregled: Tanja Svenšek
Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Ljubljana, maj 2023

Redakcija koncertnega lista je bila končana 8. maja 2023.

ISSN 2350-5117

Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.

Slovenska
filharmonija